

alia de causa iniusta; ideoque quantum ad iustitiam commutativam attinet nihil delinquentes restituere tenentur. Sapientissime igitur, et misericorditer Romani Pontifices exceperunt articulum mortis, quia in eo constituti talibus in circumstantiis physicis vel moralibus versari possunt, ut nec prudens sit, nec aliquando possibile ad lucra percepta restituenda eos compellere; ideoque censentur Romani Pontifices poenam relaxare ne animae in aeternum pereant. Quid igitur? Num ne delinquentes eiusmodi in articulo mortis constituti non sunt a Confessario monendi ut lucra percepta restituant?

Putamus hoc remitti confessariorum prudentiae, qui omnibus perpensis decernere debent quid pro infirmi aeterna salute expediens fuerit: idque ex lege. Si enim Clemens IX interdixit absolutionem negotiatoribus aut mercatoribus nostris conferre dum sanitate fruuntur, nisi prius lucra restituant, hanc autem conditionem pro iis qui in articulo mortis versantur praetermisit, non possunt Confessarii onus imponere quod imponendum esse ex lege non constat.

Haec vero relate ad delinquentes, eos scilicet qui eiusmodi negotiationes et mercaturas etiam semel exercuere.

At relate ad Superiores immediatos, vel provinciales aut generales non ita; hi enim, dummodo

legem latam exequi curaverint, a quolibet possunt absolvi, lucris nondum restitutis. Clemens IX enim delinquentes tantum qui ex illicitis negotiationibus lucra perceperunt absolvendos interdixit, nisi prius lucra restituerint; Superiores autem provinciales et generales nisi delinquentes puniverint, saltem per amotionem a loco quo deliquerunt. Cum ergo Superioribus aliis non edixerit absolutionem esse denegandam nisi prius lucra restituantur a delinquentibus, possunt ante horum restitutionem absolvi, nec delinquentium mora eis nocere potest.

Restitutio autem locorum Ordinariis, seu eorum Vicariis in spiritualibus generalibus, aut Officialibus, vel Apostolicis Vicariis, seu pro Vicariis est faciendâ, qui lucra restituta erogare debent in usum et commodum pauperum, hospitalium, Seminariorum ecclesiasticorum ac operariorum. Non tamen religionum, congregationum, societatum, etiam Iesu, seu Instituti eorum qui in praemissis, vel circa ea deliquerint, sed aliorum non delinquentium.

Haec sed vero quantum ad excommunicationem attinet: ceterae illatae poenae, ex. gr. privationis vocis activae et passivae, officiorum etc. subsistunt; etenim per Constitutionem *Apostolicae Sedis* nihil circa illas innovatum reperitur, ut non semel observavimus.

APPENDIX XL.

Excommunicantur sive Clerici sive laici qui Ecclesiarum, aliorumque piorum locorum bona, iurisdictiones, fructus, etc. in proprios usus converterint vel usurpaverint.

Excommunicationes Tridentinae de quibus egimus in praecedentibus capitibus nulli reservatae reperiuntur, haec autem de qua nunc agimus Romano Pontifici simpliciter est reservata. Quamvis autem de bona Ecclesiae usurpantibus *Vol. 1, p. 352* Commentarii nostri pertractaverimus, in eoque Capite exponendo nonnulla etiam de praesenti Tridentina excommunicatione dixerimus, tamen cum plurimae existant inter utrumque caput differentiae, Tridentinam hanc censuram diserte expendere censuimus, ut haec tractatio plenior et clarior evaderet; et referre hoc insuper in loco varia decreta possemus circa bonorum ecclesiasticorum emptores lata.

Porro Caput Tridentinum ita se habet *Sess. XXII, Cap. XI De Reformat.*

« Si quem Clericorum vel laicorum, quacumque is dignitate etiam imperiali aut regali praefulgeat, in tantum malorum omnium radix, cupiditas occupaverit, ut alicuius Ecclesiae, seu cuiusvis saecularis aut regularis beneficii, Montium pietatis, aliorumque piorum locorum iurisdictiones, bona, census ac iura etiam pheudalia et emphyteutica, fructus, emolu-

» menta seu quascumque obvendentiones quae in ministrorum et pauperum necessitates converti debent, per se, vel alios, vi, vel timore incusso, seu etiam per suppositas personas clericorum aut laicorum, seu quacumque arte, aut quocumque quaesito colore, in proprios usus convertere, illasque usurpare praesumpserit, seu impedire ne ab iis, ad quos iure pertinent, percipiantur; is anathemati tamdiu subiaceat, quamdiu iurisdictiones, bona, res, iura, fructus et redditus quos occupaverit, vel qui ad eum quomodocumque, etiam ex donatione suppositae personae, pervenerint, Ecclesiae eiusque administratori, sive beneficiato, integre restituerit; ac deinde a Romano Pontifice absolutionem obtinuerit. Quod si eiusdem Ecclesiae patronus fuerit, etiam iure patronatus, ultra praedictas poenas, eo ipso privatus existat. Clericus vero qui nefandae fraudis et usurpationis huiusmodi fabricator, seu consentiens fuerit, eisdem poenis subiaceat, nec non quibuscumque beneficiis privatus sit, et ad quaecumque alia beneficia inhabilis efficiatur, et a suorum ordinum executione, e-

» tiam post integram satisfactionem
» et absolutionem, sui Ordinarii
» arbitrio suspendatur. »

In eiusmodi Capite expendendo,
ipsius Capitis ordinem sequimur.
Inquiremus scilicet:

1. Quenam personae huic ex-
communicationi subiiciantur.

2. Ob quasnam actiones excom-
municationem incurrant.

3. Sub quibusnam conditionibus.

At in hisce expendendis etiam
differentias indicabimus quae inter-
cedunt inter presens Tridentinorum
Patrum Caput, et Caput XI exc. 1.
cl. quod hoc loco inserimus, ut
lectores illud sub oculis habeant:
*Usurpantes, aut sequestrantes iu-
risdictionem, bona, redditus, ad
personas ecclesiasticas ratione sua-
rum Ecclesiarum aut beneficiorum
pertinentes.*

Utrumque Caput legentibus patet,
Tridentinum latius sese extendere
prae Capite XI. Dum enim in hoc
excommunicantur tantummodo *u-
surpantes et sequestrantes* in eo
excommunicatione plectuntur etiam
illi qui nedum usurpant, sed *qua-
cumque arte vel quaesito colore*
in proprios usus convertunt, vel
impediunt quominus bona vel ec-
clesiastici redditus quicumque ad
quos pertinent pervenire possint;
ac insuper etiam illi ad quos per
donationem suppositae personae
bona, fructus, vel iura huiusmodi
pervenerint, nisi ignorantia excu-
sentur.

Qua de causa occupantes huius-

modi quamvis effugere possint Con-
stitutionis *Apostolicae Sedis* censu-
ram Cap. XI latam, non item Triden-
tinam excommunicationem, quae
sese extendit ad aliud quodcum-
que occupationis genus fundatum
in quocumque titulo etiam colo-
rato.

Attamen quantum ad usurpationem
attinet observandum est, eodem
sensu in utroque Capite sumi;
at relate ad poenas quae incur-
runtur ob idem crimen tum in
Tridentino, tum in Piana Consti-
tutione excommunicationi subiec-
tum, praevalere Constitutionem
Apostolicae Sedis; ideoque usur-
patorem bonorum ecclesiasticorum
non incurrere Tridentinam Cen-
suram, sed excommunicationem
Pianae Constitutionis, et nullo pacto
utramque.

Id constat nedum ex iuris aequi-
tate, qua scimus ob idem crimen
duplicem non esse poenam eiusdem
speciei imponendam, praesertim si
inter poenas gravissima sit, ut in
casu nostro, quo usurpantes incur-
rerent excommunicationem maio-
rem speciali modo Romano Ponti-
fici reservatam in Const. *Aposto-
licae Sedis*, et simpliciter reserva-
tam in Concilii Tridentini Capite;
sed etiam ex declaratione lata a
Suprema Inquisitione die 8 Iu-
lii 1874. Supremi Inquisitores enim
interrogati huiusmodi:

« Qua parte Tridentinae Censurae
» a Constitutione *Apostolicae Sedis*
» confirmatae adhuc vigeant? Quod

» idem est ac quaerere: an pec-
» cans in materia, quam et Consti-
» tutio *Apostolicae Sedis* et Conci-
» lium Tridentinum attingunt, in
» duplicem excommunicationem in-
» cidat; alteram Rom. Pontifici spe-
» cialiter reservatam vi supradictae
» Constitutionis; alteram simpliciter
» reservatam vi Concilii Tridentini?
» Et proinde, an usurpatores bono-
» rum ecclesiasticorum duplici in-
» nodentur excommunicatione? »

Eadem porro Sacra Congregatio
respondit.

« Ad 1. Negative. Videlicet usur-
» patores bonorum ecclesiasticorum

» innodari sola excommunicatione
» Romano Pontifici specialiter re-
» servata » (1).

Hinc quantum ad *usurpantes*
attinet excommunicatio Tridentina
vim suam amisit, cum conversa
fuerit in latam in Cap. XI Pianae
Constitutionis.

Attamen quantum ad extensio-
nem vocis putamus, eam eandem
vim habere, ac in Cap. XI Consti-
tutionis *Apostolicae Sedis*, quo af-
firmavimus *Comment. Tom. 1.
pag. 364* de unis usurpationibus
quae *auctoritative* fiunt sermonem
esse (2).

(1) Decretum habetur Vol. IX Act. S. Sedis pag. 114.

(2) Porro ita scripsimus. *Differunt sequestrum et usurpatio, quod haec fiat auctoritative, scilicet a potestatibus superioribus. Et: Qua de causa usurpatorum nomine venire non possunt privatae personae, quae bonum aliquod Ecclesiae sive fructum usurpent, cum in iis usurpatio stricto sensu, prout hic accipienda est, vix aut ne vix quidem concipi possit, cum legibus latis obstringantur, et potius ut fures et latrones sint habendae, quorum actio sub excommunicatione non cadit, quam usurpatores proprie dicti. Idque auctoritate cl. Roncaglia confirmavimus.*

Clarissimus F. Piat *Commentarius in Const. Apostolicae Sedis pag. 86*,
scribit; nostrae interpretationi adversari communiorem Doctorum sententiam, verba
legis esse generalia, eiusdem finem esse intactum servare Ecclesiae patrimonium,
ei insuper adversari S. Congr. Concilii decretum diei 23 Maii 1874.

Hisce tamen a sententia nostra recedere non putamus. Et nil immoramur circa
Doctorum pluralitatem, quorum auctoritas rationi subesse debet. Attamen non
omnes qui ab praestantissimo auctore allegantur sententiae favent. Alterius ex. gr.
De Censuris Tom. 1. disput. XVII pag. 720 nostrae potius sententiae favere vi-
detur. Scribit enim « Dicimus in hanc excommunicationem incidere omnes illos, qui iu-
» risdictionem, aut fructus ad ecclesiasticas personas spectantes ratione suarum
» ecclesiarum et beneficiorum occupant, praesumentes hoc posse, et eis licere ra-
» tione auctoritatis et potestatis quam habent, sive sit laica, sive ecclesiastica....
» Lata est haec excommunicatio non simpliciter contra fures et raptos, sed contra
» Dominos et Superiores qui beneficiorum ecclesiasticorum fructus usurpant. »

Equidem non negamus Alterium subdere: « Verum cum non coarctetur ad di-
» ctos Superiores et dominos, complectitur omnes universaliter, qui ea ratione
» occupant bona Ecclesiae, ac si ad illos pertinerent, et non rapiunt tamquam
» aliena bona. Tunc enim quis usurpare dicitur proventus quando potestate domi-
» nandi, et quasi iure proprio utens illos praeoccupat. »

Iuxta Alterium igitur lex haec lata principaliter fuit contra eos qui usurpant

Quod demonstramus 1°. ex relato Supremae Inquisitionis decreto, Si enim usurpantes, de quibus in Tridentino Capite, incurrunt excommunicationem Cap. XI Constit. Apostolicae Sedis Romano Pontifici speciali modo reservatam, cum hoc in capite sermo sit de usurpationibus

bona Ecclesiae confisi auctoritate qua potiebantur; principaliter ergo usurpatio haec ex auctoritate iuxta Alterium procedit; aliamque privatam inducit eo quod lege non coarctetur ad Dominos et Superiores. Quaecumque vero ratio fuerit praestantissimo Vaticanae Basilicae Canonico etiam ad privatas usurpationes legem extendere, quae aetate eius facilius contingere poterant ob adhuc invalescentem phendalismum, non est negandum, aevo nostro difficillimum esse, ne dicamus prorsus impossibile ut contingant. At Pius Papa IX legem tulit praesertim pro hac aetate qua non privatae personae usurpant vel usurparunt, sed supremi imperantes civiles; et cum leges fiant de iis quae frequenter accidunt, non est putandus Pius Papa IX ad privatas usurpationes legem extendere voluisse, ad facta scilicet quae nunc nec contingunt, nec contingere possunt.

Huic vero accensendi alii sunt qui diserte sententiam nostram defendunt, ut ipsi adversarii fatentur.

Non inficiamur autem verba legis generalia esse; at neque inficiandum est, eiusmodi generalia verba restringi ad vocem *usurpantes*; hi autem plano et obvio sensu illi sunt et esse debent qui usurpare possunt et impune, cum incongruum nobis videatur legislatores legem tulisse pro iis qui vel usurpare non possunt, vel si usurpent, lata lege ad restitutionem et ad poenam cogantur. Addimus, nostra aetate eiusmodi privatam usurpationem impossibilem esse et Pium Papam IX, uti diximus, legem renovasse ob usurpationes iurium et bonorum ecclesiasticorum ab habentibus potestatem politicam patratas. Ergo et tempus, et circumstantiae et Legislatoris intentio atque finis verbum *usurpantes* ad habentes potestatem limitant, et non ad privatas personas quae usurpare vere et proprie non possunt.

Id vero melius patere arbitramur ex ipsa *usurpationis* definitione, quae est illa actio, qua quis rem alienam, quasi iure proprio, seu tanquam sibi debitam vindicat et adscribit. Ergo non est furtum, aut rapina. In usurpatione quapropter id quod primo et necessario requiritur est illa mentis credulitas aut cogitatio qua usurpans putat rem illam esse suam vel eam sibi adscribere posse eo quod in eam ius habeat; si enim ex definitione vel indole usurpationis demamus eiusmodi conceptus, iam usurpatio convertitur in furtum aut rapinam, in quibus credulitas eiusmodi locum habere non potest. Atque hinc intelligimus quare Cardinalis Petra *Comment. ad Const. 1. Leonis IX, Sect. I. n. 11* de usurpatione dicat: qui actus est, si quis bona Ecclesiae sibi appropriet, auctoritate quadam speciali ius sibi dicens, scilicet usurpatorem putare rem quam invadit sibi competere, ideoque, nullo servato iuris ordine, eam sibi sumere.

Hisce positis: cum bona quaelibet divisa sint atque singula pertineant ad individua, societates, familias, communitates, privatae personae nequeunt eam sibi in animo credulitatem inducere quod bona ex. gr. Titii, aut Ecclesiae, aut beneficii huius vel illius ad se pertineant, aut saltem in ea tale ius habeant ut illa sibi impune adscribere possint; sciunt enim non esse sua; oportet ergo ad talem sumendam credulitatem, ut aliquod ius, vel titulum particularem habere se putent quo credant bona illa esse sua. Atqui in tali casu deest usurpationis conceptus, cum adsit titulus particularis quo quis credit rem esse suam. Si vero sine ullo titulo bona, vel

tantum auctoritativis, non intelligitur quomodo sub eodem capite et poena etiam actiones quae usurpationes privatae ab aliquibus vocan-

tur comprehendi possint; idque ex natura legis odiosae, quae ad alios casus extendenda non est, neque ad alias personas.

fructus sibi usurparet privata persona, iam non esset usurpatio, sed furtum, vel rapina; qui enim sine ullo titulo bona aliena sibi sumit fur est et latro. In personis privatis igitur usurpatio proprie dicta non concipitur et non supponitur.

At in supremis imperantibus titulus iste particularis, quo putant Ecclesiasticas iurisdictiones, bona, redditus ad se pertinere, non requiritur, cum omnia sibi licita et debita, putent ratione potestatis. In supremis imperantibus igitur usurpatio proprie dicta et supponitur et existit, habita etiam ratione quod latis a se legibus sint superiores, neque iis teneantur obstricti. Hoc autem ex plurimis factis constare nemo ignorat, cum et antiquitus, et nunc, et in futurum Reges Ecclesiae iura et bona usurpaverint, usurpent et usurpaturi erunt, ea unica ratione ducti quod supremae potestati omnia licent, praesertim si expediant.

At si consideremus usurpationis obiecta melius rem dignoscemus. Excommunicantur porro usurpantes iurisdictionem, bona, redditus ad personas ecclesiasticas ratione suarum Ecclesiarum aut beneficiorum pertinentes.

Atqui nemo negaverit, usurpationem iurisdictionis ab eo tantum fieri posse qui potestatem habet: quomodo enim privatus quilibet, nunc temporis praesertim, usurpare posset auctoritatem ex. gr. phendalem, aut spiritualem (quod postremum in sensu adversariorum dicimus) alicuius Episcopi? Aut parochum accepta iurisdictione privare sibi quae arrogare sine gubernii venia et auctoritate, vel sine eius consensu? Quandoquidem ubi leges vigent, quibus quis iura sua defendere et tueri possit, hoc est impossibile sine gubernii venia, vel auctoritate, vel consensu. Iurisdictionem ecclesiasticam igitur sive temporalem sive spiritualem privatae personae nostra aetate sibi usurpare non possunt.

Sed ob easdem rationes, ergo neque redditus quorum iurisdictionis et bona sunt fons et origo. Ex quo sequitur, si quando legum latores leges de usurpationibus privatorum tulerunt, non proprio sensu illas sumpsisse, sed latiore significatione. Haec vero generice dicta sint. Nam in casu nostro res evidentior fit ratione temporis, circumstantiarum, et finis a legislatore intenti.

Ex quibus, ni tamen fallimur, nutare deprehendimus rationem alteram ex eo petitam quod legis finis sit intactum servare Ecclesiae patrimonium. Etenim haec ratio et nimis probat, et falso supposito laborat. Hoc quidem, quia nisi auctoritatem politicam habentes, seu saeculares principes, Ecclesiastica bona usurpent, patrimonium ecclesiasticum numquam imminuetur; privatae personae enim si usurpare tentarent, in ordinem illico redigerentur: imminutio quapropter patrimonii ecclesiastici ab privatorum usurpationibus metuenda non esset. Nimis vero probat; nonne enim fures et latrones, praesertim si pretiosa mobilia raperent, non solventes Ecclesiae decimas, aut locationes domorum praediorumque patrimonium Ecclesiae imminuunt? attamen hi cum usurpantes non censentur, Piani capitis ex communicationem non incurrunt.

Superest ut tertium expendamus argumentum petitum ex Decreto lato a S. Congregatione Concilii die 23 Maii 1874. Illud porro latum fuit ad compescendam quorundam Parochorum audaciam qui ad munus Parochi vel Vicarii Paroecialis in

2°. Quod autem in cit. Const. *Apostolicae* Capite XI, Pius Papa IX alloquatur de unis usurpationibus auctoritativis, praeter argumenta quae adduximus in eo capite expendendo, demonstratur etiam ex allegato Supremae Inquisitionis decreto, quo quaesitum fuit: « 2°. An

Helvetia et Longobardia electi, audebant munia ecclesiastici ministerii obire, et in possessionem iurium et reddituum sese immittere. Contra eiusmodi facinus tuba pontificia insonnit Pius Papa IX literis encyclicis datis die 21 Novembris 1873 (*Acta S. Sedis Tom. VII. pag. 465.*) in quibus haec dolet et decernit. « Nimirum idem » gubernium (Gebennense) sibi ius arrogavit refingendi in eo pago constitutionem » Ecclesiae catholicae, eamque exigendi ad democraticam formam, subiiciens Episcopum cum quoad exercitium propriae iurisdictionis et administrationis, tum » quoad potestatis suae delegationem auctoritati civili, vetans ne in pago illo » domicilium haberet; definiens Paroeciarum numerum et limites, proponens formam » et conditiones electionis Paroeciorum et Vicariorum, casusque et modum revocationis eorum aut suspensionis ab officio, tribuens laicis hominibus ius illas nominandi, laicis item credens temporalem cultus administrationem, eosque, inspectorum instar, rei ecclesiasticae generatim praeficiens. Cautum praeterea his » legibus, ut sine gubernii venia, et hac quidem revocabili, parochi et Vicarii » functiones nullas exercerent, nullas dignitates acciperent illis ampliores quam » per populi electionem essent adepti; iidemque a potestate civili ad iusiurandum » adigerentur in ea verba quibus veri nominis apostasia continetur. Nemo non » videt huiusmodi leges non solum irritas et nullius roboris esse ex omnimodo » potestatis defectu in legislatoribus laicis et ut plurimum haeterodoxis, sed etiam » in iis quae praecipiant sic adversari catholicae fidei dogmatibus et ecclesiasticae » disciplinae, per oecumenicam Synodum Tridentinam et Pontificias Constitutiones » sancitae, ut eas omnino a nobis improbari damnarique oporteat.

» Nos itaque ex officii nostri debito, auctoritate nostra Apostolica, eas solemniter reprobamus et condemnemus; declarantes simul, illicitum esse ac plane » sacrilegum iuramentum ab ipsis indictum; eosque propterea omnes, qui in Gebennensi tractu aut alibi iuxta earundem legum decreta aut non absimili modo, » suffragante populo et confirmante civili potestate electi, audeant obire munia » ecclesiastici ministerii, ipso facto incurrere in excommunicationem maiorem peculiariter reservatam huic Sanctae Sedi, aliasque poenas canonicas: adeoque eos » omnes fugiendos esse a fidelibus, iuxta divinum monitum, tamquam alienos et » fures qui non veniunt nisi ut furentur, mactent et perdant.

Hisce Rom. Pontificis Epistolis subsecutum est Decretum ab S. C. Concilii latum die 23 Maii 1874, quo inter alia haec habentur: « Quin imo scelus huiusmodi eam » praeterea redolet nequissimam iurisdictionis, bonorum, ac iurium Ecclesiae usurpationem quam Concilium Tridentinum anathemati tamdiu subiecit, quamdiu usurpatione cessaret, ac Constitutio *Apostolicae Sedis* IV Idus Octobris 1869 obnoxiam declaravit excommunicationi late sententiae speciali modo Rom. Pontifici reservatae. » Cum tamen tot saluberrimae SS. Canonum sanctiones haud fregerint audaciam ac nequitiam novatorum, ne in superioribus Italiae regionibus illud ipsum patraretur nefas, quod in proxima Helvetia nuper fuerat Apostolica auctoritate disiectum, SS. Pius Papa IX, prae maxima qua flagrat erga omnes oves » sollicitudine et charitate, mandavit huic S. Congregationi Concilii eidem malo

» qui emunt bona ecclesiastica ab usurpatoribus usurpata incidant » in excommunicationem Romano Pontifici specialiter reservatam? » Cui responsum fuit: « Minime » dubitandum, quin ementes bona » ecclesiastica ab usurpatoribus incidant in excommunicationem Romano Pontifici reservatam. »

Atqui usurpatores de quibus et dubium proponebatur, et responsio data fuit non sunt alii quam ipsi principes Supremi, seu ipsa gubernia; ab his enim bona ecclesiastica usurpata sunt et usurpantur, atque ab his privatae personae, illa et emerunt et emunt. Non debet igitur caput illud ad privatas usurpationes extendi. Sed qui usurpant non

Tridentinam incurrunt excommunicationem, sed illius capituli. Ergo et Tridentini capituli usurpationes auctoritativae, non privatae, intelliguntur.

3°. Pro eiusmodi insuper quaestione omnia illa argumenta faciunt, quae in superiori nota attulimus; cum usurpationes privatae proprie dictae vel impossibiles sint, vel fere, et certe admodum difficiles et potius furta sint et latrocinia, quam usurpationes in sensu vero et proprio; leges autem conduntur de iis quae frequenter accidunt.

Ex verbis autem Tridentini Capituli non percipimus, in eo sermonem esse de privatis usurpationibus, cum de talibus agatur factis

» eadem occurrendum esse medela: ideoque iussit Ecclesiasticis Provinciis Venetae » ac Mediolanensi, singulisque Dioecesibus patriarchali ac metropolitanae iurisdictioni subiectis applicari atque inculcari, prout praesenti decreto reapse applicantur atque inculcantur, ea omnia, quae pro Helvetica foederatione, quoad populum parochorum electionem sapientissime constituta sunt in nuperrimis litteris » Encyclicis diei 21 Novembris 1873; adeo ut quicumque in praememoratis Dioecesibus, suffragante populo, ad Parochi sive Vicarii officium electi audeant sive » Ecclesiae, sive iurium ac bonorum praetensam possessionem arripere, atque obire » munia ecclesiastici ministerii, ipso facto incurrant in excommunicationem maiorem peculiariter reservatam S. Sedi, aliasque poenas canonicas etc. » *Acta S. Sedis Tom. VIII pag. 702.*

Ex eiusmodi porro decreto ita concludit doctissimus Piat. *Comment. pag. 87.* » Iam autem neque Parochi, neque Vicarii publica potiuntur potestate, qualem » requirunt prioris sententiae patroni.

Verum, privata ne potestate eiusmodi Parochi atque Vicarii sese intromittebant in Paroecias? Et nonne potius auctoritate illa qua eos communierat Gebennense gubernium? nonne vi latarum legum quas Pius IX solemnissime repudiat atque condemnat? Decretum igitur S. Congregationis Concilii nostrae sententiae, non adversae favere dignoscitur. Equidem intrusi illi erant privatae personae. At potuissent nisi auctoritate publica muniti fuissent, atque vi legum, parochos legitimos expellere, eorumque iura sibi usurpare? Profecto non potuissent. Usurpatione igitur iurisdictionis, bonorum et reddituum Ecclesiae sine publica auctoritate, nostro saltem aevo, non intelligitur. Nihil autem refert quod qui iurisdictionem usurpatam exercent sint privatae personae; id enim in eiusmodi facinoribus semper eve-

et actionibus, usurpatione scilicet iurisdictionum, honorum, censuum, iurium etiam pfeudalium et emphyteuticorum, fructuum, emolumentorum, et obventionum quarumlibet alicuius Ecclesiae, cuiusvis saecularis beneficii, Montium pietatis, aliorumque piorum locorum, quae quomodo a privatis personis admitti et ad finem perducere possint, prorsus non videmus; cum haec omnia et sub legum vigentium custodia degant, et domini atque administratores existant, qui certe rebus suis et Ecclesiae conservandis invigilant, neque patiuntur, nisi complices sint, ut ab aliquo ipsis videntibus (nam usurpatione factum publicum indignum) bonis concreditis spoliarentur.

nit. Saeculares principes enim leges iniquissimas ferunt contra Ecclesiastica iura; at nova iura quae saeculares principes statuunt, per privatas personas exercent; non enim ipsi munia episcopalia aut paroecialia gerunt.

Difficultati tamen occurrendum esse decernimus. Nonne et Presbyter et Episcopus vi populari suffulti possent legitimos pastores depellere, et eorum iurisdictionem, bona, redditus sibi usurpare?

Quamvis id contingere posse arbitremur, relate ad expulsionem legitimorum pastorum, Parochorum praesertim, difficillimum tamen putamus intrusos sese in usurpata iurisdictione, sine publica auctoritate conservare posse, multo minus bona et redditus sibi arrogare; requiritur enim, ut plurimum, regium placitum. In statibus autem solide constitutis eiusmodi usurpationes non committuntur sine gubernii venia et consensu; qua sine si admittantur, illico finem habent. Vis insuper popularis nonne est vis publica?

Attamen non videtur Pius Papa IX usurpationes eiusmodi quae perdurare non possunt, et raro admodum contingunt, voluisse in cit. Cap. XI excommunicatione plectere; sed usurpationes, si ita loqui fas est, authenticas, quae scilicet cum potestate committuntur; quod nedum ex iis quae diximus patet, sed etiam ex verbo *sequestrantes*; nulla enim privata persona iurisdictiones et bona ecclesiastica sequestrare potest, cum ad sequestrum, nisi sit voluntarium, de quo in Cap. nostro sermo non est, requiratur sententia iudicis. His autem addenda sunt argumenta quae infra ex Declaratione quadam Supremae Inquisitionis desumemus.

Dabunt lectores veniam si in hisce prolixius fortasse eos detinuerimus. At agitur de excommunicatione, quae nemini, sine certo et evidenti argumento, imponenda est. At in Piano Capite agi de usurpationibus privatis, ni falsum omnino, saltem admodum dubium esse arbitramur. At in dubio quod minimum sequendum esse norunt universi.

Id vero ex ipsis adversariis percipimus, qui ut *usurpationem* Tridentini Capituli ad privatas etiam personas extendant, eam improprio sensu accipiunt, pro qualibet scilicet actione iniusta qua quis bona praedictorum locorum invadit et surripit. *Ita Bonacina*. At nemo obliviscatur, in lege odiosa verba esse stricto sensu interpretanda; nemo obliviscatur quod si sensu a Bonacina accepto usurpationem, de qua in Tridentino capite, sumamus, haec actio extendenda est ad quodlibet furtum grave, quod sub usurpatione comprehendi posse difficillimae probationis est, ut infra videbimus.

Quid autem? Num ne et ceterae

actiones quae in Tridentino Capite excommunicatione plectuntur, sunt auctoritativae et potentiales?

Nobis non ita videtur, et haec lectorum nostrorum consideranda subiicimus.

1°. Tridentini Patres complectuntur quaslibet personas sive ecclesiasticas, sive saeculares. *Si quem Clericorum, vel laicorum, quacumque is dignitate, etiam imperiali aut regali, praefulgeat*. Quae verba generalia prorsus sunt; et comprehendunt quaslibet personas. Ad quod melius intelligendum animadvertatur, dignitatem attribui tantum laicis hominibus, non Clericis. Ergo cum sub Clericorum nomine veniant praesertim inferiores Clerici, de his etiam Tridentini Patres loquuti censendi sunt; atque id ipsum sentiendum de laicis, quos inter comprehendi debent etiam Reges et Imperatores, qui relate ad poenas non censentur sub lege comprehendi nisi exprimantur; ita ut locutio Tridentina huic aequipolleat: *Si quem laicorum, etc., fuerit is etiam in imperiali aut regali dignitate constitutus*; comprehendit ergo etiam privatas personas.

2°. Si Clerici aut laici, de quibus Patres Tridentini loquuntur, sunt tantum personae in dignitate constitutae, etiam *patronus Ecclesiae*, de quo infra loquuntur, erit persona in dignitate constituta. At hic potest esse Clericus vel laicus; Clerici autem certo certius sunt etiam privatae personae, ut dixi-

mus; atque id ipsum de laicis dicatur. Ergo patronus huiusmodi potest esse etiam privata persona. Quomodo autem probaretur, patronum Ecclesiae esse personam in dignitate constitutam, seu auctoritate publica praeditam? Non ex verbis Capituli, ut patet; sed neque ex facto, cum non paucae privatae personae, quamvis plerumque insignes, sint Ecclesiarum patronae.

3°. Excommunicationem incurrunr etiam illi, ad quos bona Ecclesiae pervenerint quomodocumque, etiam ex donatione suppositae personae. At sub eiusmodi censu comprehendi tantum Reges et Imperatores difficillime intelligitur.

4°. Ex relato Supremae Inquisitionis decreto, qui emunt bona ecclesiastica ab usurpatoribus incidunt in Tridentinam excommunicationem. *Etenim, prosequuntur Inquisitores supremi, praescindendo a quaestione, an supradicta emptio aliquo modo attingatur a Constitutionis Apostolicae Sedis Articulo XI, nulli dubium esse potest, quin comprehendatur a clarissima dispositione Capituli XI De Reformatione Sess. XXII Concilii Tridentini.*

At si actiones quae in Tridentino Capite excommunicatione percelluntur essent omnes *auctoritativae et potentiales*, privatae personae eminentes bona ecclesiastica ab usurpatoribus, scilicet a supremis principibus usurpata, hanc excommunicationem non incurrerent.